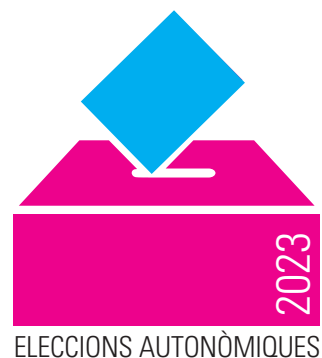

unicef

per a cada infància

EN ESTES ELECCIONS GUANYA LA INFÀNCIA

Propostes d'UNICEF **Comité Comunitat Valenciana**

EN ESTES ELECCIONS GUANYA LA INFÀNCIA A LA COMUNITAT VALENCIANA

L'Assemblea General de les Nacions Unides va confiar a UNICEF la missió de promoure la protecció dels drets dels xiquets, xiquetes i adolescents, d'ajudar a satisfer les necessitats bàsiques d'este col·lectiu i d'augmentar les oportunitats que els ofereixen perquè assolisquen plenament el seu potencial.

Esta missió a Espanya i a la Comunitat Valenciana implica, entre altres obligacions, fer costat a les institucions públiques en l'adopció de les mesures necessàries per a garantir que els infants i adolescents puguen exercir, en condicions d'equitat, tots els drets reconeguts en la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

La vinculació cada vegada més intensa entre infants, pobresa i desigualtat (en ingressos, en condicions materials de vida, en salut, habitatge i educació) i l'augment de visibilitat de la violència exercida contra els infants, dins i fora de les nostres fronteres, ha fet que la infància haja guanyat una certa presència en l'agenda pública i política els últims anys. No obstant això, esta presència continua sent insuficient si s'ha de jutjar pels indicadors que mesuren el benestar de la infància. Això ens porta a afirmar que encara cal treballar perquè la infància tinga la prioritat que es mereix en l'agenda política en els àmbits estatal i autonòmic.

Per què els infants i adolescents han d'aparéixer i ser tinguts en compte en els programes electorals?

1. Perquè són el 18% de la població de la Comunitat Valenciana.

2. Perquè tindre en compte els infants demostra bona visió de la comunitat autònoma a mitjà i llarg termini i enllaça amb iniciatives globals com l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible.

3. Perquè invertir en la infància és una opció econòmica intel·ligent i reporta beneficis a tota la població: promou el desenvolupament econòmic i social del territori perquè la productivitat, el creixement econòmic i els nivells de cohesió social augmenten.

4. Perquè són especialment vulnerables a la pobresa, a la violència i a l'explotació.

5. Perquè en el seu doble paper de ciutadans, ara i en el futur, no desplegar a temps les polítiques i inversions necessàries pot lesionar els seus drets i tindrà un cost econòmic i social elevat.

6. Perquè, encara que no voten, són titulars de drets, i el compliment dels seus drets implica la necessitat de millorar lleis i polítiques públiques.

7. Perquè tenen dret a ser escoltats i a participar en tots els assumptes que els concernixen. La participació és un principi rector de la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

8. Per solidaritat intergeneracional: perquè els sistemes públics de serveis i protecció social basats en este principi han de mirar també per la infància i les famílies amb xiquets per raons de justícia i sostenibilitat.

9. Perquè ens hem compromés en diverses instàncies internacionals a vetllar pel compliment de tots els seus drets.

Els períodes electorals són un bon moment per a mirar arrere i valorar les fites assolides, però especialment els reptes i compromisos pendents inclosos en el Pacte Valencià per la infància a 2016, i també per a identificar mesures que protegeixen, promouen i facen reals i efectius els drets de tots els infants. Heus ací el propòsit d'este document: mostrar les propostes d'UNICEF Espanya per a la legislatura 2023-2026 i promoure que la infància siga protagonista dels programes de les diverses forces polítiques a la Comunitat Valenciana.

Les propostes que figuren en este document es basen en tres pilars: **perspectiva de drets, inversió en infància i equitat**; i estan basades en nombrosos anàlisis i investigacions que UNICEF i els seus aliats han elaborat els últims anys a fi de conèixer la realitat de la situació de la infància a Espanya i a la Comunitat Valenciana.

Les polítiques d'infància han de partir d'una avaluació dels plans anteriors i d'un estudi diagnòstic exhaustiu de la situació de la infància que permeta conèixer i visibilitzar la vertadera situació dels infants en la comunitat autònoma; que identifique què cal fer, per a qui, on i amb quins objectius i, en conseqüència, que contribuïsca a dissenyar polítiques més adequades, orientades i eficients per a garantir el benestar i els drets de la infància. Esta planificació ha d'anar acompanyada del pressupost necessari per a emprendre les mesures corresponents i, així mateix, ha d'incloure indicadors de seguiment que permeten mesurar la repercussió real i el compliment de les mesures.

La **coordinació** no pot ser un simple complement de les estratègies i dels plans o una acció secundària, sinó que constitueix en si mateixa una de les estratègies més eficaces per a protegir els drets de la infància, com indica l'observació general número 5 del Comité sobre els Drets de l'Infant.

Així mateix, les propostes que presentem en este document van encaminades a aconseguir que en les comunitats autònomes s'establisquen les bases necessàries perquè tots els infants i adoles-

cents exercisquen tots els seus drets (educació, salut, supervivència, protecció, etc.) en el marc del que es disposa en **l'Agenda de Desenvolupament Sostenible 2030** que la comunitat internacional ha de fer realitat, de manera sostenible i amb equitat, per a totes les persones. Els objectius de desenvolupament sostenible (ODS) promouen els drets de la infància, són una oportunitat per a assegurar la màxima protecció dels drets i el benestar de tots els infants i posen el focus en els principals problemes de pobresa, desigualtat i insostenibilitat. La finalitat és transformar la vida de milions d'infants, tant a la nostra comunitat autònoma com arreu del món, amb la consigna de no deixar ningú arrere.

I tot això, amb la **participació real dels infants i adolescents** com a eix transversal. Els infants tenen dret a ser informats sobre les qüestions que els afecten, a expressar temors i dubtes sobre estes qüestions i a participar en la presa de decisions. Tenen una visió bastant clara sobre la manera com els governs haurien d'esmerçar els diners a fi de fer realitat els seus drets. Les consultes i els projectes realitzats amb ells també posen en evidència que volen i poden opinar i que és responsabilitat del govern autonòmic articular els mecanismes per a fer-los consultes. És essencial promoure espais i mecanismes reals de participació per als infants i els adolescents, no sols com a titulars de drets, sinó també com a agents clau de transformació social i política. Així sentiran que els tenen en compte i que són ciutadans i ciutadanes actius que poden contribuir a la societat amb la

seua visió. Totes les decisions, mesures i accions polítiques han de mantindre el compromís que esta participació siga transparent, amigable, amb rendició de comptes, sensible a possibles riscos i amb protagonisme d'infants i adolescents.

En esta línia, s'integren en este document les principals reflexions i propostes resultat d'un procés

de consulta a un grup d'infants i adolescents en relació amb els eixos estratègics d'UNICEF Espanya.

Presentem 10 propostes vinculades a cinc eixos estratègics: cura i protecció a la infància i adolescència al món, protecció de la infància a Espanya, pobresa infantil, salut mental i drets de la infància en l'àmbit digital.

6 COMPROMISOS AMB LA INFÀNCIA

La pobresa, la desigualtat i la violència que patix la infància dins i fora de les nostres fronteres requereixen que la infància tinga protagonisme i participació en l'agenda política en l'àmbit estatal i autonòmic.

Lluitar contra la pobresa

Enfortir la cooperació al desenvolupament

Cuidar la salut mental

Garantir els drets de la infància en l'entorn digital

Protegir la infància

Invertir en infància

INFÀNCIA I ADOLESCÈNCIA EN SITUACIONS EXTREMES I DE MÉS VULNERABILITAT AL MÓN

La covid-19 ha fet palesa la situació de vulnerabilitat i interdependència que tenim. La capacitat mundial per a frenar la pandèmia dependrà de la capacitat de resposta dels sistemes sanitaris més fràgils i amb més pocs recursos.

La repercussió de la covid-19 va molt més enllà de les conseqüències sanitàries. Les mesures per a detenir la pandèmia estan provocant una crisi socioeconòmica d'enorme magnitud que serà especialment nociva als països amb siste-

mes més fràgils, i amb les poblacions en situació de més vulnerabilitat. A més, esta crisi, interconnectada amb altres crisis que ja afectaven especialment la infància –com la climàtica i els conflictes–, està posant en greu risc els avanços de les últimes dècades.

En aquest marc, comptar amb un Programa de Cooperació al Desenvolupament robust i amb un pressupost creixent, a l'altura del desafiaments que afronta la infància, és irrenunciable per a avançar cap a la justícia global.

PROPOSTES

- 1** Incorporar als plans directors de cooperació una estratègia d'infància en coherència amb la cooperació espanyola i l'Agenda 2030, i un compromís amb el multilateralisme i amb el marc de les Nacions Unides per al tractament adequat dels reptes globals que afrontem i als quals la cooperació descentralitzada ha de contribuir a donar resposta.
- 2** Complir el compromís internacional de destinar el 0,7% del pressupost a cooperació al desenvolupament, fer un seguiment adequat del percentatge que es destina a infància i reforçar amb recursos i instruments l'educació per a la ciutadania global.

CURA I PROTECCIÓ DE XIQUETS, XIQUETES I ADOLESCENTS, AMB ESPECIAL ÈMFASI EN LA INFÀNCIA EN MOVIMENT

Tots els infants i adolescents, emparats per la Convenció sobre els Drets de l'Infant, tenen dret a estar protegits, independentment d'on han nascut o on residixen

en l'actualitat, i les institucions tenen l'obligació de vetlar per la seua protecció mitjançant accions de prevenció, detecció i reparació de les situacions de risc de desprotecció. En tot cas, estes mesures han d'aplicar-se de manera paral·lela al suport integral i multidisciplinari de les administracions a les famílies biològiques perquè puguin recuperar la capacitat de protegir els fills o filles.

Els infants migrants no acompanyats constitueixen un col·lectiu especialment vulnerable dins d'este àmbit de protecció. Han de ser integrats en el sistema de pro-

tecció, però a vegades requereixen una ajuda específica pel desarrelament que arrossegueu, pel risc de ser víctimes d'abús i explotació i per les possibles situacions de violència viscuda al seu país o durant el trajecte.

L'any 2021 es va aprovar la Llei orgànica de protecció integral a la infància i l'adolescència contra la violència (LOPIVI), un marc normatiu i institucional per a emprendre polítiques públiques especialment focalitzades en la prevenció i protecció dels infants i adolescents contra les diverses formes de violència.

L'objectiu: construir espais segurs i protectors per a la infància, amb la participació i el compromís de tothom. Perquè l'objectiu d'esta llei es complisca és fonamental que les institucions públiques posen en marxa un conjunt de servicis essencials.

PROPOSTES

3 Adoptar les mesures necessàries per a enfortir el sistema de protecció i poder donar una resposta adequada per a satisfer les diverses necessitats d'infants i adolescents: promoció de l'acolliment familiar, establiment dels mecanismes i recursos necessaris i millora de la coordinació perquè tots els infants tutelats exercisquen tots els seus drets, incloent-hi la participació. Tot això centrat en la integració i la transició a la vida adulta.

4 Desenvolupar un conjunt d'accions per a l'aplicació de la LOPIVI en l'àmbit autonòmic, com el desplegament normatiu, el disseny de protocols, la creació d'òrgans i figures com la del coordinador/a de benestar i protecció i el delegat de protecció, com també la formació del personal de diversos servicis i que estiguen en contacte amb infants, com els integrants dels cossos i forces de seguretat, del poder judicial, dels servicis sanitaris, dels servicis socials, de l'àmbit educatiu, esportiu i d'oci i la comunitat en general.

Mesures específiques dirigides a la protecció d'infants migrants no acompanyats

- Participar en el mecanisme nacional de derivació i impulsar el funcionament d'este instrument per a garantir un nivell de protecció adequat per a tots els infants migrants no acompanyats.
- Garantir una resposta eficaç, coordinada i basada en responsabilitats compartides a la infància migrant en contextos de crisis migratòries, amb la posada en marxa d'un model de gestió de contingències humanitàries migratòries amb enfocament de drets d'infància que implique el sector privat i, alhora, que garantisca els recursos necessaris per a oferir una resposta oportuna i de qualitat, amb un acompanyament suficient i adequat fins a l'emancipació.
- Desplegar un pla contra el racisme i la xenofòbia.

POBRESA INFANTIL I PROTECCIÓ SOCIAL

Els infants i adolescents s'enfronten a diversos reptes, com ara l'increment de la pobresa infantil i les desigualtats, l'agreuament de la bretxa educativa, una amenaça a la seua salut física i mental i de les famílies, la repercussió de la crisi climàtica, les conseqüències de la covid-19 i la situació derivada de la guerra a Ucraïna. **El progrés de la infància és el progrés de tots.** És el moment de reimaginar un món millor per a la infància i situar-la al centre de mesures que asseguren una societat més resilient i que vagen dirigides a protegir i garantir els drets de la població infantil de la nostra comunitat autònoma.

335.000 infants de la Comunitat Valenciana, el 37,7% de les persones menors de 18 anys (font: INE, Enquesta de condicions de vida 2020; segons el llindar nacional i el llindar autonòmic) estan en risc de pobresa o d'exclusió social (taxa AROPE). Esta xifra augmenta en més de 7 punts respecte als resultats de l'any 2019, abans de la covid-19. Els infants –que ja s'estan quedant arrere en termes d'ingressos–, tenen més risc de quedar-se arrere també en altres àmbits com, per exemple, la salut i l'educació. Esta desigualtat en la infància afecta la vida i el desenvolupament dels infants, però també afecta i compromet el benestar de tota la societat europea a mitjà i llarg termini.

PROPOSTES

- 5** Vetlar per l'estabilitat i qualitat de les polítiques públiques per a la infància a la Comunitat Valenciana prioritzant els recursos destinats als infants i les famílies. Partir de l'anàlisi pressupostària en clau d'infància i de l'informe de repercussió en la infància en la llei de pressupostos, identificar els programes i les partides que afecten directament i indirectament la infància i els seus objectius i valorar la repercussió de les accions finançades i la suficiència dels recursos. S'ha de garantir una inversió suficient i adequada, blindar-la contra variacions polítiques i econòmiques i seguir criteris d'eficiència, eficàcia, equitat, transparència i sostenibilitat.
- 6** Garantir l'accés a servicis essencials per a la infància vulnerable (en matèria d'educació, nutrició, salut i habitatge) i lluitar contra la pobresa infantil assegurant l'aplicació de la Garantia infantil europea a la Comunitat Valenciana, mitjançant el desplegament i seguiment del pla operatiu autonòmic en coordinació amb l'àmbit local.

SALUT MENTAL D'INFANTS I ADOLESCENTS

El dret al nivell de salut mental més alt possible és una part essencial del dret humà a la salut, reconegut per la Convenció sobre els Drets de l'Infant.

Les obligacions que es deriven d'este tractat internacional no sols impliquen mesures de prevenció i tractament, també inclouen la millora dels determinants psicològics i socials de la salut i el benestar.

Les dades disponibles d'àmbit nacional alerten d'un augment del nombre de casos atesos en consultes de salut mental (psiquiatria i psicologia clínica) i d'intervencions psicològiques i socials. La situació en què estem immersos crea reptes molt importants en matèria de salut i, alhora, pot ser una oportunitat per a enfortir definitivament el sistema de salut mental infantil a la Comunitat Valenciana, i també per a preparar-nos per a futures emergències.

PROPOSTES

- 7** Elaborar un pla d'acció autonòmic específic de salut mental per a infants i adolescents, emmarcat si cal en el Pla de salut o en el Pla de salut infantil, com també en l'Estratègia de salut mental del Sistema Nacional de Salut per al període 2022-2026, aprovada en el Consell Interterritorial del SNS el desembre del 2021. Este pla ha d'incloure servicis de prevenció, detecció precoç, promoció i atenció, amb una perspectiva multisectorial, comunitària i psicosocial que continga mesures específiques per a prevenir i erradicar pràctiques i problemes associats, com ara maltractaments (negligència i violència), abús sexual, assetjament, ciberassetjament, extorsió sexual, suïcidi, discriminació per motius d'orientació sexual i identitat de gènere, xenofòbia, consum d'alcohol, addiccions a substàncies tòxiques, tecnologies i apostes i altres conductes de risc.
- 8** Reforçar el paper de l'atenció primària, la dotació de professionals (metges de família, pediatres, psicòlegs clínics i sanitaris) i garantir la coordinació d'este sector amb els altres professionals que proporcionen ajuda psicosocial a infants i adolescents en l'àmbit educatiu (és especialment important l'articulació amb la figura del coordinador/a de benestar i protecció), en els sistemes de protecció, de justícia juvenil, d'acolliment de persones refugiades o sol·licitants d'asil, de recursos per a infants amb discapacitat, servicis socials, etc.

TECNOLOGIA I DRETS DE LA INFÀNCIA EN L'ÀMBIT DIGITAL

Els drets de la infància i l'adolescència han de respectar-se, protegir-se i fer-se efectius també en l'entorn digital. Les tecnologies per a

les relacions, la informació i la comunicació (TRIC) ofereixen als adolescents avantatges i oportunitats de desenvolupament i aprenentatge, a més de ser una aportació transcendental en l'àmbit social i emocional. Val a dir, però, que les noves tecnologies també comporten grans riscos, com el ciberassetjament, el sexting i l'extorsió sexual. El

37,4% dels estudiants d'ESO a la Comunitat Valenciana podrien estar fent un ús problemàtic d'internet, segons un estudio d'UNICEF Espanya de 2021.

Amb l'objectiu de promoure que xiquetes, xiquets i adolescents puguin moure's de manera segura per Internet, que disposen d'habilitats i eines per a gestionar els riscos associats i puguin créixer fent un ús saludable, equilibrat i respectuós de les TRIC, des d'UNICEF proposem:

PROPOSTES

9 Crear o actualitzar normatives, protocols, programes, mesures i mecanismes de protecció contra les noves i cada vegada més patents formes de vulneració dels drets de la infància que es deriven de l'ús de les tecnologies per a les relacions, la informació i la comunicació.

10 Incrementar la intervenció dedicada al cultiu de les competències digitals en l'àmbit educatiu, oferir eines i l'ajuda necessària a les famílies i als mateixos adolescents, sense oblidar la indústria tecnològica i el paper fonamental que té en la promoció del benestar digital.

RESPON A ESTA BATERIA DE PREGUNTES A FI DE COMPROVAR SI EN EL TEU PROGRAMA ELECTORAL S'HAN TINGUT EN COMPTE ELS INFANTS I ADOLESCENTS

VISIBILITAT DELS XIQUETS I LES XIQUETES

■ ¿La infància ocupa un nivell rellevant en el programa electoral? ¿La infància, els xiquets i les xiquetes i els seus drets apareixen específicament esmentats en la introducció del programa o en el resum executiu?

■ ¿El programa dedica algun apartat principal a la infància? ¿En l'índex del programa figuren propostes dirigides a la infància almenys al mateix nivell que altres polítiques que afecten amplis grups o sectors de la societat, com les polítiques de gènere o de majors?

■ En el programa, ¿els infants apareixen com a individus en polítiques clau que els afecten? (educació, protecció social, protecció jurídica). ¿Hi tenen presència com a xiquets, xiquetes i adolescents a més de com a fills, alumnes, usuaris, menors, beneficiaris...?

■ ¿Són visibles en altres polítiques generals/transversals (cooperació al desenvolupament, migració, ocupació, etc.)? ¿Els tenen en compte a l'hora de dissenyar mesures en polítiques que no són específiques per a ells, però que repercutixen en ells, en la família i en l'entorn?

ENFOCAMENT DE DRETS I MARC DE POLÍTQUES

■ ¿El programa electoral té en compte la infància en el marc de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, l'Agenda de Desenvolupament Sostenible 2030 i altres referències bàsiques nacionals i internacionals? ¿El programa electoral té en compte acords com la Proposició no de llei per a un pacte d'estat per la infància, la Recomanació invertir en la infància de la Comissió

Europea (2013), el Pilar social de la Unió Europea i la iniciativa Global Compact sobre migració?

■ ¿Les mesures proposades són rellevants per al benestar infantil? ¿Estes mesures inclouen la visió des de la infància i l'efecte en el benestar i els drets en els infants i adolescents?

■ ¿Les mesures, si cal, van acompanyades d'una estimació de despesa/inversió necessària? ¿Hi ha estimacions i compromisos sobre la inversió pública necessària per a aplicar les mesures proposades, sobre la repercussió que poden tindre i les metes que es volen aconseguir?

PARTICIPACIÓ INFANTIL

■ ¿En l'elaboració del programa han participat xiquets i xiquetes directament? O, almenys, ¿s'ha tingut en compte la seua opinió obtinguda d'altres fonts? (organitzacions d'infància, enquestes, reunions infantils, consells municipals d'infància, etc.).

■ ¿Hi ha una versió del programa o de les mesures específiques d'infància adaptada als infants? ¿Podrien entendre les mesures i les conseqüències sobre ells?

EQUITAT

■ ¿El programa electoral considera amb especial atenció els infants més vulnerables? ¿Inclou mesures específiques per als infants més vulnerables? ¿Quin seria l'efecte de les mesures proposades sobre la pobresa infantil, sobre infants amb discapacitat, sobre immigrants i menors en el sistema de protecció judicial o en altres situacions o col·lectius vulnerables?

HAS RESPONST AFIRMATIVAMENT A ESTES 10 PREGUNTES? SÍ?

LLAVORS, ESTE PROGRAMA ELECTORAL ÉS UN PROGRAMA 10 PER A LA INFÀNCIA

